

Téereb Daaniyel — Ñaar-fukk ak Juróom-Ñaaareel bi

Beneen Pexe Bëgg

Jeff Pippenger

2023-12-22

Ñaaareel Nebukadnesar ñaaareelu bi mo mel ni “jamono mujj gi”, bi ñaari xeetu jaamu-kat yi woowees nañu ñëw seet te xool “yokku xam-xam” bi ñu ubbiwoon ci atum 1798. Noonu itam, Daniel kennal nañu ko ci turu Belteshazzar, te loolu di ko won ni mooy nit ñi bokk ci kóllëre Yàlla gi, ndax soppi tur ci waxu yonent yi mooy màndargaal njaxlaf ci kóllëre. Nebukadnesar nangoon na ne Daniel am na teewaayu Xel mu Sell mi, te sukkandiku ci li mu mas a jaar ak Daniel, mu xalaat ne “benn kumpa du jafe-jafeel” Daniel; waaye kumpa gu géew gi jafe-jafeel na Daniel.

Yow Belteshatsar, kilifa gu xam-xamkat yi, ndaxte xam naa ne ruu yi sell yi nekk na ci yaw, te amul benn kumpa bu la di sonal, wax ma peeñi samay gént yi ma gis, ak tekkalinu ñoom. Nii la woon peeñi sama xel bi ci sama lal; ma gis, te xool, garab gu nekk woon ci diggu suuf si, te kaweeem dafa kawe lool. Garab ga saxaat na, am doole, te kaweeem jot asamaan, te gis-gisam ba ca ëppëntu àddina sépp. Xobam yi rafet nañu, doomam bare na, te ci moom la lekk nekkaloon ñépp; rab yi ci tool bi daan am ker gi ci suufam, picci asamaan yi daan dëkk ci cariitam, te yeneen mbind mépp daan dund ci moom. Ma gis ci peeñi sama xel bi ci sama lal, te xool, aji wottu ak ku sell wàcc na jóge asamaan; mu wax ak baat bu réy ne: Daggal-leen garab ga, gor ay cariitam, yëngal ay xobam, tasaare ay doomam; na rab yi dëddu jóge ci suufam, ak picci yi jóge ci cariitam. Waaye bàyyi xuttam ak reenam ci suuf si, sax ak buum bu weñ ak xàñjar, ci gub gu nooy gi ci tool bi; te na ndoxum xëj wi ci asamaan tooyal ko, te cërëmam na bokk ak rab yi ci gub gi ci suuf si. Na xolam soppeeku, ba baña doon xolu nit, te nañu ko may xolu rab; te na juróom-ñaari jamono jall ci kawam. Mbiri mi, dogalu aji wottu yi moo ko jur, te laaj bi, waxu ñi sell yi moo ko dëggal, ngir ñiy dund xam ne Ki Gën a Kawe moo yor nguuru nit ñi, te di ko jox ku neex ko, te di teg ci kawam ki gëna suufeel ci nit ñi. Gént gii, man buur Nebukadnesar, gis naa ko. Léegi yow, Belteshatsar, waxal tekkalinu ko, ndaxte xam-xamkat yépp ci sama nguuru manul a xamal ma tekkalin; waaye yow man nga ko, ndaxte ruu yi sell yi nekk nañu ci yaw. Noonu Daniyel, mi tudd Belteshatsar, jaaxle na lu tollu benn waxtu, te ay xalaatam daldi ko sonal. Buur bi wax ne: Belteshatsar, bu la gént gi mbaa tekkalinu ko sonal. Belteshatsar tontu ne: Sama sang, na gént gi doon ci ñi la bañ, te tekkalinu ko ci say noon. Daniyel 4:9–19.

Daniel “am naqar” ci gént ak fenam yëg bi, ndaxte man na xam ni naka la Nebucadnetsar mën a mer ci fen wi; waaye bu ko Nebucadnetsar dëgëralee ngir mu wax, Daniel jox na Nebucadnetsar artu àtte buy ñëw. Artu àtte buy ñëw boobu, misaal la ci artu malaaka bu njëkk bi ñëwón ca jamono mujj ga, ci 1798.

Noonu Daniyel, mi tudd Beltecasar, tiis na lool benn waxtu, te xelam jaxasoo na ko. Buur bi wax, ne: Beltecasar, bul na la geent gi walla tekkitalam sonal. Beltecasar tontu ne: Sama sang,

na geent gi doon ci ñi la bañ, te tekkitalam ci sa noon yi. Daniyel 4:19.

Daniel dafa “jàq na lool benn waxtu.” “Waxtu” boobu mooy benn ci juróomi yoon yi baat bi “waxtu” feeñe ci téereb Daniel, te kenn gisuko fenn kudul foofu ci Kóllère Gu Mag ga. Fii mu ngi melal diiru jamono ji Daniel, miy taxawal “boroom xam-xam yi” ñi dégg njawriñu yokkute xam-xam bi, di waajal ngir joxe artug malaaka bu njëkk bi, miy yégle ubbitug àtteb seetlu bi ci 22 Oktoobar 1844. Tekkiinu gént gi Daniel joxe dafay ëmb, du rekk yégle àtte bu di ñëw, waaye itam woote bu jëm ci Nebukadnesar ngir mu bàyyi bàkkaar, te loolu di melal xebaar bu baax bu fàwwu biyu malaaka bu njëkk bi. “Waxtu” woowu dañu koy teg ci nattu waxin-yàlla ci jamonoy mujj gi, ci atum 1798, ba malaaka bu njëkk bi dugg ci taarix. Malaaka bu njëkk bi dugg na ci taarix ci 1798, ci jeexital “juróom-ñaari jamono” yi ngàññug Yàlla yíñu indiwoon ci kaw nguur gu bëj-gànnar gi, ñu tàmbalee ko ci 723 BC.

Ndaxte yooyu di ay fan yu feyoo, ngir lépp lu ñu bindoon am yoonam. Waaye alkandee ñi ëmb, ak ñi nuy nàmpal ci fan yooyu! Ndaxte dina am jafe-jafe ju mag ci suuf si, ak mer ci kaw xeet wii. Te dinañu daanu ci ñaawtéefu saafara, te dinañu leen yóbbu ay jaam ci bépp xeet; te Yerusalem dina nekk ci tàñki xeeti ñi dul Yawut, ba kera yooni xeeti ñi dul Yawut mat. Luug 21:22–24.

Nebukadnesar war na dund ak xolal xol bu mala ngir diirub mbugal yoonu feyug Yàlla bi ñu indiloon nguurug Israyil gu bëj-gànnar, ndaxte Nebukadnesar mooy buur bu bëj-gànnar bi. Luug mooy jëfandikoo benn jamono boobu ci wax “jamonoy yi” (“jamonoy xeeti ñi dul Yawut”), ci yàggu benn bari, bi muy màndargaal buntu mujj gi ñu doon tàbbal Yerusalem ci suuf.

Te dinañu daanu ci bakkanu saafara, te dees leen jël ay jaam, yóbbu leen ca xeetu réew yépp; te Yerusalem dees ko tàllal ci suufu tàñki xeet yi dul Yawut, ba kera yooni xeet yi dul Yawut mat. Luug 21:24.

Ci téereb Kàddug Yàlla gi ñuy wax Péeñ mi, jamono yi xeeti àddina yi di takk mbaam kër-yàlla ak mbooloom, xamalees na ko rekk ne mooy junni ak ñaar téeméeri at ak juróom-benn-fukk, ndaxte dafa doon rekk fésal diiru fitna bu paap bu Room di def.

Waaye kër gu ëmb bi ci biti kër Yàlla ga, bàyyi ko ci wetu, te bul ko natt; ndax dees na ko jox xeeti ñi dul Yawut; te dëkk bu sell bi dinañu ko dóor ak tàñk ñeenti-fukk ak ñaari weer. Te dinaa may sama ñaari seede baat, te dinañu wax ci turu Yàlla junni ak ñaar téeméer ak juróom-benn-fukk fan ak juróom-ñett-fukk fan, soloo saaku metit. Peeñu Yoon wi 11:2, 3.

Bataaxalug artu bi Danyeel joxoon Nebukadnesar dafa tegu ci artu atte bu di ñëw. Ñëwug bataaxalug artu boobu, ci misaal, mooy nekk ci atum 1798, mooy bi malaaka bu njëkk bi agsee di artu ne, attebuy seetkat bi mu ngi jëgësi. Atte bi waxeesoon ci kaw Nebukadnesar amoon na ci ñaareelu jëfandikoo baat buñuy wax “waxtu” ci saar wi ñenteel.

Lépp loolu yépp dal na buur bi Nebukadnecar. Bi weer yu fukk ak ñaar jeexee, mu doon dox ci biir kërug nguur gu Babilon. Buur bi wax ne: “Ndax du man maa tabax Babilon bu réy bii, ngir nekk kërug nguur gi, ci dooley sama kàttan, ak ngir teral sama màggat?” Bi wax ji nekkee ci gémminu buur bi, baat bu jóge asamaan daldi wàcc ne: “Yow, buur Nebukadnecar, kàddu gi ci

yaw la ñuy wax: nguur gi jóge na ci yaw. Dañuy la dàq sore nit ñi, te sa kër dëkkandoo mooy nekk ak rab yi ci àll bi; dinañu la tax nga lekk ñax ni nag, te juróom-ñaari jamono dinañu la romb, ba nga xam ne Aji Kawe ji mooy nguur ci kaw nguurug nit ñi, te mooy ko jox ku neex coobareem.” Ci saa si sax mbir mi am na ci Nebukadnecar; ñu dàq ko sore nit ñi, mu lekk ñax ni nag, te yaramam noy ak xonxu asamaan, ba kàwramaayam yaa ngi màgg ni pexeeru àgg, te weñam ya ni yoxosu picc. Daniel 4:28–33.

Àtte ba ñu yonnee woon, agsi na ca bés bu dëgg-boobu “waxtu” ba Nebukadnesar yékkati xolam ci réy-réylu. Àtteb seetlu bi ñu yonnee woon, agsi na ba “waxtu” wu Yàlla naggal seetluam tàmbalee.

“Waxtu” àtte Yàlla ci 22 Oktoobar 1844, bi àtteem àggee, moo jur ñaari xeetu jaamu-kat, ñiñu tegtal ni ñoom ñooy “boroom xam-xam” ak “ñi bon” ci tereb Dañeel saaru fukki ak ñaar, te itam ñiñu leen tegtal ni ñoom ñooy “boroom xam-xam” walla “doof” ci léebub fukki janq, te itam ñiñu leen tegtal ni ñoom ñi ñu jubal ngëm ci tereb Abakuk saaru ñaar, ñi ñu wérante ak ñi wonoon jikko ju mel ni ji Nebukadnesar amoon ci “waxtu” ba àtteem àggee.

Xoolleen, nitam gi yékkati boppam jubul ci moom; waaye aji-juub dina dund ci ngëmam. Habakkuk 2:4.

Ñaari kilifa yu nekk ci benn-benn ñaari rëdd yi ci ñatti rëdd yi feeñ nañu ba “waxtu” àtteem agsi ci 22 Oktobar 1844, te loolu la “waxtu” àtte bu Nebukadnesar di tegtal. 1798 moo doon jeexital mer mu “jëkk” mi ci “juróom-ñaari yoon”, ba kerceenug papaas bi noppee na nooy, ndax dees ko joxoon gaawug dee bu metti.

Te buur di def lu ko neex; dina yékkati boppam, di màggal boppam ci kaw bépp yàlla, te dina wax ay wax yu yéem ci lu jëm ci Yàlla ju sut bépp yàlla, te dina jot ndam ba kerug mer ma mat, ndaxte li ñu dogal dina am. Daniel 11:36.

1844, moo doon “mer gu mujj” bi jeexee:

Noonu ne ko: «Xoolal, dinaa la xamal li di am ci mujjug mer moomu; ndaxte ci waxtu wi Yàlla tëral, mujj ga dina am.» Daniel 8:19

Jëfandikoo bu njëkk bu baat bi “waxtu,” ci Daniel saar ñeent, mooy tegu 1798; te mooy jeexital bu “njëkk” bu merum Yàlla bu “juróom-ñaari yoon” ci kaw nguur gu bëj-gànnar gu Israyil; agsiwub yégleb malaaka bu njëkk ba ci waxtu mujj; ak jeexitalub “juróom-ñaari yoon” yu Nebukadnesar ca “mujjug fan yi.”

Jëfandikooku baat bi “waxtu,” ci Daniel sarax 4, dafa tekki atom 1844; mooy mujjug “mujj” mer gu tar gi ci “juróom-ñaar yoon,” ci kaw nguurug bëj-gànnar gu Yuda. Te itam mooy dikkug àtteb seetlu bi, ak àtteb boppam Nebukadnetsar.

Saar bi jëkk mi jëfandikoo jaar-jaaru natt gu ñetti yoon yi ci jaar-jaaram, te moo fésal it dooleb yégleb malaaka bi jëkk bi ci 11 Awoot 1840. Saar bi ñeenteel mi dafa teewal agsiirub yégleb malaaka bi jëkk bi ca waxtu mujj ga ci 1798, te war nañu koo tëj ci kaw saar bi jëkk bi. Saar bi ñeenteel mi di dëgërël yégleb malaaka bi jëkk bi ak artam ci àtte gu ngiy ñëw, te moo xamle 22 Oktoobar 1844 ak agsiirub yégleb malaaka bi ñetteel bi.

Benn ñoom ñépp dañuy tegu ni ndawtal bi, du ci Adventism rekk, waaye itam ci États-Unis. Sarax yi njëkk ba ci ñetteel itam dañuy wax ci jaar-jaaru Adventism ca mujj ga, ak mujjug États-Unis. Sarax bu juróom, ak seede bu Belshazzar itam méngoo na ak ñetti sarax yooyu njëkk.

Saar bu njëkk, boo méngoo ak saar bu ñeent, dafa tegtal yëngu-yëngu malaaka bu jëkk bi, ak nettali jamono ji téereb Daniel ubbee woon ca jamonoy mujj ga ci atum 1798. Baat bi ñu ubbi woon ca jamono jooju, mel na ci gis-gisug Dexu Ulai, te loolu mooy tegtal yokkutey xam-xam wi nekk ci biir saar yu juróom-ñaareel, juróom-ñetteel ak juróom-ñeenteel yi ci Daniel.

Ci ñetteelu atum buur Belshazzar, ma gis peeñu, man Daniel, gannaaw bi ma gisoon ka jëkk. Ma gis ci peeñu; te bi ma ko gisee, fekk naa ne maa ngi ci Shushan ca kër gu mag ga, gi nekk ci diiwaanu Elam; ma teg di gis ci peeñu, te maa ngi woon ci wetu dexu Ulai. Daniel 8:1, 2.

Sàcc yi ci benn ba ñett, yu ànd ak sàcc wu juróom; dañuy tegtal doxalin malaaka wu ñetteel bi, ak taarix ba téereb Daniel ubbeeku woon ci atum 1989. Bàtt bi ñu ubbe woon booba, ñu ko misaale ak gis-gisu dexu Hiddekel, mi tegtal yokkute xam-xam bi nekk ci biir sàcc yi fukk, fukk ak benn ak fukk ak ñaar.

Te ci ñaar-fukk ak ñeentelu bés bu njëkk weer bi, bi ma nekkee ca wetu dex gu mag ga, gi ñuy wax Hiddekel. Daniel 10:4.

Nu ngi di wéyal sunu xalaat ci màndargay Nebukadneccar ak Belshazzar ci bataaxal bi di ñëw.

“Am na jariñ bu baax ci njàng mu gën a xóot ci Kàddug Yàlla. Rawatina, war nañu jox Dañeel ak Peeñ gi xel lu ëpp lu muy méngoo ak benn yoon ci jaar-jaari sunu liggéey. Man nañu am lu néew ci li nuy wax ci yenn wàll yu jëm ci kàttanug Room ak paap ga, waaye war nañu woo nit ñi ci li yonent yi ak ndaw ya bind ci ndigalu Xelum Yàlla. Xelum Yàlla sell mi noonu la sàkkale mbir yi, ci joxe bi yonent bi ak ci xew-xew yi ñu nettali, ngir jàngale ne war nañu bàyyi nit ku nekk ci ginnaaw, nëbb ko ci Kirist, te Yàlla Boroom asamaan ak yoonu moom war nañu leen yékkati.”

“Jàngal téereb Daniyel. Wooteel, benn-benn fan, jaar-jaari buur-yi fa tektal. Xoolleen politig-kat yi, kurél yi, ak xarekat yu am doole, te gis ni Yàlla liggéeyee ngir suufel réy-réyu nit, te sànni ndamlu nit ci suuf. Yàlla rekk lañu tektal ni moo màgg. Ci peeñum yonent bi, gis nañu ko muy wàcce benn buur bu am doole, di taxawal beneen. Feeñ na ni mooy Buur bi yépp mbind mi moom, mi nar a taxawal nguuram gu dul jeex — Ki Yàgg Téy, Yàlla ju Dund, Bàyyikat xam-xam yépp, Kilifag jamono jii, Ki xamale lu ngiy ñëw. Jàngleen te dégg ni nit kuy yékkati bakkam ci neen baaxul, ndaxte néew la, néew doole la, dundam gàtt na, juum na, te tooñkat la.”

“Xel mu Sell mi jaarale ci Isaañ di jublu nu ci Yàlla, Yàlla ju dund ji, ni mooy li gën a war a nekk seen xool — ci Yàlla ni mu feeñaleeku ci Kirist. ‘Ndaxte ab xalees dees na ko juddu ngir nun, ab doom góor dees na ko may ngir nun: te nguur gi dina nekk ci soppam: te turam dinañu ko wax Kuy yéemu, Boroom xel mi, Yàlla ju Kàttan ji, Baay bi ba fàww, Buur bu Jàmm bi’ [Isaiah 9:6].”

« Leer gi Daniel jotee ci Yàlla ci yoon wu jub wi, joxees na ko rawatina ngir fan yu mujj yii. Peeñ yu mu gisoon ca wetu dexe Ulai ak Hiddekel, dex yu mag yi ci réewu Sinaar, léegi dañuy ame ci yoonu mat séen moom, te bépp mbir mu waxoon lu jiitu ci moom dina àgg ci yomb ba mat. »

«Xalaatleen xaal yi xeetu Yude yi nekkoon bi ñu joxee yonent yi Daniel. Bànni Israyil dañoo nekkoon ci njaamug réewum doxandéem, seen kër Yàlla dañu ko yàqoon, te seen liggéeyu kër Yàlla taxawuloon. Seen diine moo nekkoon ci diggante xew-xewi ndaje yi ci tsarin sarax. Dañoo defoon melokaan yu biti yi lu gën a am solo, fekk dañu woon soppee xelu jaamu dëgg. Seen jaamu dañu ko yaxutaloon ak aaday ak jëfi xeeti ñi xamul Yàlla, te ci seen jëfandikoo yooni sarax yi, dañu woon xool wéy ci ker yi ba ci li mooy dëgg-dëgg. Duñu woon xam Krist, sarax su dëgg su ñu joxe ngir bàkkaar yi nit ñi. Boroom bi jëfoon ngir yóbbu xeet wi ci njaamug réewum doxandéem, te ngir taxawal liggéeyi kër Yàlla, ngir ñaari xew-xewi biti yi bañ a doon li seen diine yépp di yem. Seeni njàngat ak seeni jëf dafa war a setlu ci xeeti xamul Yàlla. Jaamu yoon wu melokaan wi taxawoon ngir jaamu xol mi dellu. Ndamalu biti gi teqoon na ngir liiru xel mu xel.» Manuscript Releases, volume 16, 333, 334.